

מסורת הש"ס

(א) שנת קנ"ג, (ב) ו'לפני ב. ג. לקמן (א), (ב) ו'שני 'במס' שנת קנ"ג: וסוכה כג. ד"ה ולא 'מס' סנהדרין מז'.

תורה אור השלם

1. אף יד' יסדה ארץ ימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדיו: ישעיה מח יג. 2. תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מבוך לשבתך פעלת יי מקדש אדני בוננו ידך: שמות טו ז. 3. אשר לו הים והוא עשהו ויבשת קדו יצרה: תהלים צה ה. 4. כי אראה שמיך מעשי אצבעתיך ירח ויכובדים אשר בונננה: תהלים ח ד. 5. השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הקדוש: תהלים יט ב. 6. ויתד תהיה לך על אונך ותהיה בשבתך חוצץ ותפרתה בה ויבשת ויבשת את צאתך: דברים כג יד. (בראשית 6): הואיל ונאמרה זו צרכה לאדם. פרו ורבו ומלאו את הארץ (שם): טעמא משום צרכה. אבל מהן דלא קפיד אצרכה משום איקורי דעתא לא חיישין משום האל פורמא: צרכה דאדם עדיפא ליה. ומיהו בששי לא תנשא בתולה דבזמן ארוך עד שני בשבת דאמו דייני חיישין לאיקורי אבל מרביעי עד חמישי לא חיישין: למחר משיס לאומנותו והולך. שאין משתה אלמון צאלמנה אלא יום אחד כדלקמן בפירקין (דף 1): חמישי בשבת. יום חופה: ושני בשבת. כיצת ציאה: אדם בטל. למ"ד צרכה דאדם עדיפא אף זו תיבעל בששי למ"ד משום שקדו נבעלת בחמישי דהא לא יסכים לאומנותו: גדולים מעשה לדיקים ממעשה יצירה שמים וארץ. ומשום צר קפרא נקט לה דאורי לעיל צאגדה: אף יד' חדא יד' מקדש מעשה יד' לדיקים הוא: הכי קאמר. האי מעשה ידיו צמעה ההדיקים כתיב שקדון מעשה שלהם מעשה ידיו של הקדוש וה"ק ומעשה ידיו דהוא מעשה ההדיקים מגיד הרקיע שהרקיע מעיד עליהם לצריות שהם לדיקים שמתפללן על הגשמים ומטר יורד: יסד. קצילי"י צלע"ז: יינח

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות.

ה.

עין משפט
נר מצוה

יח א ב ג ד מ"י פכ"ד מה' שנת ה"ה סמג לאון סה טוש"ע או"ח סי' שו סמ"י ו: י"ב ה טוש"ע סי' סד: כ ו מ"י פ"י מה' אישות ה' יב סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' סד סמ"י ג:

לעיו רש"י

פושקונברמ"ש [וישקונברמ"י ט]. חילוק. קבילי"י [קוביל"א]. יתר, וז, וז.

תוספות ר"ד

ר"ח ורב המנונא דאמרי תריוהו חשבונות של מצוה מותר לחשבון בשבת וא"ר אלעזר פוסקין צדקה לעניים בשבת. וא"ר יעקב ב"א א"ר מפקחין פקוח נפש בשבת והולכים לבי"ב ולבתי מדרשות לפקח על עסקי רבים בשבת. וזאת דבי מנשה משדכין על התינוקות לארס בשבת ועל החינוק ללמדו ספר וללמדו אומניות בשבת. וא"ר שמואל בר נחמני א"ר הולכין לטטרטראות ולקרקסאות לפקח על עסקי רבים בשבת: חגי בר קפרא בתולה נשאת ב' ונבעלת ב' הואיל ונאמרה בו ברכה לדיגין ואלמנה נשאת ב' ונבעלת בששי הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם ותניא מפני מה אמרו אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בו' שאם אחת אומר תבעל בחמישי למחר משכים הוא לאומנותו והולך. שקדו חכמים על תקנות בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים ה' בשבת ו' בשבת ושבח:

של ארבעה ארבעה טפחים שעשאן גולל לקבר המאהיל על גבי שמיים טמא נטלה אחת מהן המאהיל על גבי השניה טהור מפני שיש לטומאה דרך שילא מה שייך דרך שילא לפר"ת ובתוספתא דאהלות ספ"ג תנא מעשה בחד שנת בערב הפסח ולא רצו לקוברו ונכנסו הנשים וקשרו החזל בגולל משכו האנשים מצחון וקצרוו הנשים והלכו האנשים ועשו פסחיהן לערב משמע שלא היו יכולין הנשים לקוברו עד שמשכו האנשים מצחון את הגולל ואם גולל הוא מצדה למה לא קצרוו צלל מצדה עד אחר הפסח אלא ודאי הוא כסוי ארון כפירוש הקונטרס ולפי שהיה של אבן היה כזל כל קד' א: ש"מא יסחוט בן עוף. יס גורסים זו עוף אע"ג דשבת לשון נקבה היא דכתיב (שמות לא) מחללה מות יומת ה"י הו' לשון זכר כל העושה זו מלאכה (שם לה) שומר שבת מחללו (ישעיה טו) ושפיר גרסינן נמי זן עוף דרך בני אדם לשחוט הרכין והקטנים דכתיב (ויקרא ה) שני בני יונה ובפרק קמא דקידושין (דף לו: ושם) אמאי מנן עוף מה לן לאן שכן קצו לו כו': אלא מעתה יום הכפורים שחל להיות בשני בו' תימה אמאי נקט יום כפורים דלא הו' אלא לרבי יוסי הגלילי דמתנן (חולין דף פג.) צד' פרכים צננה המוכר צננה לחצירו לרין להודיעו אמה מכתיו לשחוט כו' וכדכרי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל אמאי לא נקט חד מד' פרכים דהו' לבי"ע וי"ל דצערצ יום הכפורים היו רגילין להרבות צעופות ודברים כדמשמע בצראשית רבה (פ"ה) גבי ההוא חייטא דזון נוגא כו' משום דהו' יום סליחה וכפרה וצנהו ד' פרכים היו מרבים צננהו דליכא למגור שמא יסחוט:

א' הכי אלמנה נמי תיבעל בחמישי. פ"י צלמנה אי הוה תני צצרייתא דבתולה נבעלת בחמישי משום איקורי דעתא דקדמיציעא לן ולא משום צרכה לדגים דלא חשיבא הו' נישא לן צאלמנה דנבעלת בששי משום צרכה אבל השתא דטעמא דבתולה משום צרכה אלמנה נמי תיבעל בחמישי:

א' נמי משום שקדו. וא"ת והיכי מצי למימר משום שקדו הא צצרייתא קתני צהדיא משום צרכה וי"ל דלהא שנייה הו' פירוש הצרייתא הכי אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי פ"י משום שקדו כמו שפורש בצצרייתא אחרת וא"ת משום צרכה דדגים היה להם להניח תקנת שקדו לא חשו לכך הואיל ובששי נמי נאמרה צרכה לאדם:

מאי איכא בין ברכה לשקדו. אע"ג דמשום צרכה לא מיקרי עצרייתא מכל מקום צעי למה לי טעמא דצרכה אי נמי צעי מאי

יניח

איכא בין לינשא דמשי צרכה דאדם עדיפא ליה וצין לינשא דאי נמי משום שקדו ומשי דליכא צינייהו אדם בטל אי נמי שחל להיות כו' דלינשא דטעמא דצרייתא משום שקדו ולא משום צרכה הכא דליכא שקדו נבעלת אס ירצה בחמישי אבל ללינשא קמא דטעמא דצרייתא משום צרכה כדמשמע פשטא דצרייתא אפילו צאדס בטל אז צי"ט שחל להיות בערב שנת דליכא משום שקדו משום צרכה תבעל בששי ואפילו להא לינשא אי לאו שתקנו משום שקדו משום צרכה לחודה לא היו קוצעים יום כדפרישית לעיל גבי ותנשא בחד בשבת: דא"ל ב' בשמים ובארץ בתיב אף יד' וגו'. למשמע חדא אע"ג דמס"ס קרא וימיני טפחה שמים ואמר צשיליה הקומץ רבה (מנחות לו: ושם) דיד' היינו שמאל א"כ תרתי כתיב מ"מ בחד מעשה ליכא אלא חד אכל צמעשה לדיקים בחד מעשה כמו צית המקדש כתיב תרתי ידים: